

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI DIREKTOR O'RINBOSARINING XODIMLARNI BOSHQARUVCHILIK QOBILYATLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Farg'ona viloyati Dang'ara tumani
17-son DMTT direktor o'rinbosari
Nizomiddinova Shohsanam Xusanovna

Annatatsiya: ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkiloti boshqarishda direktor o'rinbosari xodimlarning boshqaruvchilik qobiliyatini takomillashtirish omillari va rahbarlik xususiyatlari haqida aytib o'tilgan.

Аннотация: В статье рассматриваются факторы и лидерские качества заместителей директора по управлению дошкольной образовательной организацией с целью совершенствования их управленческих навыков.

Annotation: This article discusses the factors and leadership characteristics of deputy directors in managing a preschool educational organization to improve their managerial skills.

Kalit so'zlar: xodimlar, rahbar, boshqaruv, takomillashtirish, maktabgacha ta'lim tashkiloti, boshqaruv faoliyati.

Ключевые слова: коллектив, руководитель, менеджмент, совершенствование, организация дошкольного образования, управленческая деятельность.

Key words: staff, leader, management, improvement, preschool education organization, management activity.

Hozirgi vaqtda metodist faqatgina nazorat qiluvchi emas, balki ko'makchi, maslahat beruvchi, muvofiqlashtiruvchi va rivojlantiruvchi ro'lida bo'lishi talab etiladi. Bu esa pedagoglarning kasbiy o'sishi, dars sifatining yaxshilanishi, shuningdek, metodik materiallar bilan doimiy ta'minot orqali amalga oshiriladi. Metodist tomonidan zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interaktiv usullar va konstruktiv metodik yondashuvlar asosida ishlab chiqilgan ichki seminarlar, ochiq mashg'ulotlar, amaliy treninglar pedagoglar uchun katta foyda keltiradi. Ayniqsa, bolaning individual rivojlanishiga yo'naltirilgan faoliyat turlarini metodik qo'llanmalar orqali yo'lga qo'yish bugungi kunda dolzarb vazifalardan biridir. Zamonaviy metodist axborot-kommunikatsiya nafaqat nazariy texnologiyalaridan bilimlarga, samarali balki foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lishi zarur. Maktabgacha ta'lim tashkilotida direktor o'rinbosari pedagogik jamoani boshqarish, tarbiyaviy jarayonni muvofiqlashtirish va xodimlarning kasbiy o'sishini ta'minlashda asosiy rahbarlardan

biridir. Uning boshqaruvchilik qobiliyatlari targ'ibotchilik, tahlil qilish, rejalashtirish va insoniy munosabatlarni yo'lga qo'yish malakalariga tayanadi.

Boshqaruvchanlik – bu tashkilot yoki tizimning belgilangan maqsad va vazifalarni amalga oshirishda, jarayonlarni samarali nazorat qilish va boshqarish imkoniyatini ifodalaydi. Bu tushuncha, ayniqsa, ta'lim muassasalari uchun muhim ahamiyatga ega, chunki ularning muvaffaqiyati rahbariyatning boshqaruv qobiliyati va tizimning boshqaruvchanligiga bog'liq.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbar xodimlarining boshqaruvchilik qobiliyatlarini takomillashtirish zamonaviy ta'lim tizimining muhim masalalaridan biri hisoblanadi. Bu jarayon rahbarlarning zamonaviy boshqaruv usullarini o'zlashtirishi, pedagogik va psixologik bilimlarini chuqurlashtirishi hamda ularning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Quyida ushbu maqsadga erishish uchun tavsiya etiladigan asosiy yo'nalishlar keltirilgan:

Asosiy boshqaruvchilik qobiliyatlari.

✚ **Tashkiliy qobiliyat.** Ta'lim-tarbiya jarayonini samarali rejalashtirish va guruhlar faoliyatini muvofiqlashtirish.

✚ **Liderlik qobiliyati.** Jamoani umumiy maqsad sari ruhlantirish, motivatsiya berish.

✚ **Kommunikativ qobiliyat.** Xodimlar, ota-onalar va rahbariyat bilan samarali muloqot yo'lga qo'yish.

✚ **Analitik qobiliyat.** Ta'lim jarayonidagi kamchiliklarni aniqlash, tahlil qilish va to'g'ri qaror qabul qilish.

✚ **Pedagogik boshqaruv madaniyati.** Jamoada hurmat, hamkorlik va mas'uliyat tamoyillarini mustahkamlash.

Hozirgi sharoitda maktabgacha ta'lim tizimi rahbarlari, mutaxassislarining samarali faoliyat yuritishlari uchun boshqaruvni va ushbu idoralar xodimlari mehnatini tashkil etishning ilmiy asoslarini bilish g'oyat muhimdir. Shu o'rinda yana bir karra rahbarlik mas'uliyati haqida to'xtalib o'tishga to'g'ri keladi. Chunki bugun islohotning qay darajada amalga oshishi rahbarlarning dunyoqarashiga, halol va pok, tadbirkor va tashabbuskor bo'lishiga bog'liqdir.

Endilikda quyidagilar davlat maktabgacha ta'lim tashkilotining boshqaruvi organlari hisoblanishi;

✚ Pedagogika kengashi;

Kuzatuv kengashi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etishning asosiy shakli o'yin hisoblanishi; maktabgacha ta'lim uzluksiz ta'limning boshlang'ich qismi hisoblanadi. U bolaning sog'lom va rivojlangan shaxs bo'lib shakllanishini ta'minlab, o'qishga bo'lgan ishtiyoqini uyg'otadi, tizimli o'qitishga tayyorlab boradi. Shunday ekan, bu tizim faoliyatini yanada kuchaytirish, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida

har tomonlama qulay shart-sharoitlar yaratish, ularga maktabgacha yoshdagi bolalarni keng jalb etish farzandlarimizning barkamol va yetuk shaxs bo'lib shakllanishida muhim o'rin tutadi.

Qarorda maktabgacha ta'limni boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish, tarbiya va o'quv jarayonini takomillashtirish, MTTlar infratuzilmasi va moddiy-texnik ta'minotini yaxshilash bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish nazarda tutilgan. Unga ko'ra, maktabgacha ta'lim tizimini tanqidiy o'rganish va faoliyatini yanada takomillashtirish yuzasidan takliflar ishlab chiqish bo'yicha komissiya tashkil etildi. Ushbu komissiya maktabgacha ta'lim sohasidagi qonunchilikni undagi bo'shliqlarni, korrupsiya va boshqa huquqbuzarliklarni yuzaga keltiruvchi normalarni aniqlash nuqtai nazaridan tahlil qilish, sohada davlat siyosatini amalga oshirishga, shu jumladan, zarur infratuzilmani yaratishga, xodimlarning mehnatini moddiy rag'batlantirishga, pedagog kadrlarni sifatli tayyorlash va malakasini oshirishga, xususiy sektorni rivojlantirishga to'sqinlik qiluvchi tizimli muammolarni aniqlash hamda kompleks o'rganish kabi bir qator dolzarb vazifalarni bajarishi nazarda tutilgan. Ayniqsa, ilg'or xorijiy tajribani hisobga olgan holda sifatli maktabgacha ta'limni tashkil etishga davlat talablarini qayta ko'rib chiqish, bolalarni qabul qilishning amaldagi tartibini, vakolatli davlat organlari faoliyatiga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining joriy etilishi holatini tanqidiy o'rganish ham bevosita komissiya zimmasiga yuklandi.

Boshqaruv faoliyatida boshqaruvchi shaxs kasbiy sifatlar bilan shaxsiy sifatlariga ham ega bo'lishi lozim. Masalan:

- ✚ Maqsadni aniq belgilay olishi;
- ✚ Boshqalarni diqqat bilan tinglashi;
- ✚ Xolisona baholay olishlik, samimiy va bag'rikenglik;
- ✚ Chiqaradigan qarorlari odilona bo'lishi va shu orqali xodimlarni joy-joyiga qo'ya olishi;
- ✚ O'z imkoniyatlari va xodimlarning imkoniyatlaridan to'la foydalanish;
- ✚ Muloqotda aniq va lo'nda so'lay olishi;
- ✚ **Natijalar.**

- ✚ Xodimlarning kasbiy salohiyati va ishga mas'uliyati oshadi.
- ✚ Ta'lim-tarbiya jarayonida samaradorlik va ijodkorlik kuchayadi.
- ✚ Jamoada sog'lom psixologik muhit shakllanadi.
- ✚ Rahbarning boshqaruv madaniyati yuqori darajada namoyon bo'ladi.

U nafaqat pedagoglar, balki bog'cha ma'muriyati, ota-onalar, tibbiyot xodimlari, psixolog va logoped bilan doimiy aloqada bo'lib, ta'lim-tarbiya jarayonining yagona mexanizm sifatida ishlashini ta'minlaydi. Bu esa bolani har tomonlama rivojlantirishga xizmat qiluvchi muvofiqlashtirilgan tizimni yaratishga zamin bo'ladi. Metodist faoliyatining yangicha modelida kasbiy rivojlanishni uzluksiz tashkil qilish masalasi ham o'ta dolzarbdir. U pedagoglarni nafaqat rasmiy malaka oshirish kurslariga yo'naltiradi, balki ichki treninglar, mini-lektsiyalar, o'zaro ochiq darslar, professional o'quv klub faoliyati orqali ham o'qitadi. Bu esa bog'cha ichida "o'quvchi pedagog" konsepsiyasini shakllantirishga xizmat qiladi.

Xulosa shuki, Maktabgacha ta'limda metodistning zamonaviy yondashuvlar asosida faoliyatini takomillashtirish bolalarning sifatli ta'lim olishi va pedagoglarning professional rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Innovatsiyalarni joriy etish, malaka oshirish, individual yondashuvni rivojlantirish maktabgacha ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqadi. Shu bois, metodist faoliyatini doimiy takomillashtirish va zamonaviy pedagogik yondashuvlarni qo'llash — ta'lim sohasining ustuvor vazifalaridan biridir. Direktor o'rinbosarining boshqaruvchilik qobiliyatlarini takomillashtirish maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyatining umumiy samaradorligini oshiradi. Buning uchun tizimli o'qitish, jamoaviy muhitni mustahkamlash va motivatsion boshqaruv mexanizmlarini yo'lga qo'yish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 mayda PQ-4312-sonli "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Qarori.
2. Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 13 maydagi 391-son "Maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi Qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 22 aprelda PQ-4296-sonli "Bola huquqlari kafolatlarini yanada kuchaytirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Qarori.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 29 mayda PQ-4736-sonli "Bola huquqlarini himoya qilish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Qarori.
5. <http://www.lex.uz> – O'zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari ma'lumotlar milliy bazasi sayti.
6. Irgashova Zebiniso Nishonovna "Maktabgacha ta'lim tashkilotida metodist faoliyatining zamonaviy yondashuvlar asosida takomillashuvi"